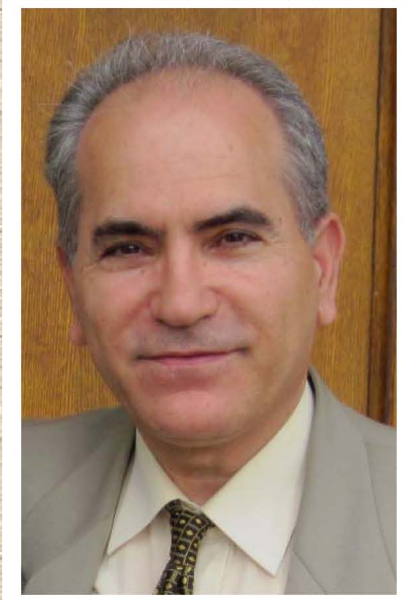

Էդիկ Բաղդասարյան

Ի

Էդիկ Բաղդասարյան

Հ

Իրանահայ Համայնքի
Ամբողջական Պարմություն

Մ

10 հափորով

Պ

Հափոր I

ISBN : 978-0-9880585-9-0

WWW.Edic-Baghdasarian.com

Թեհրան-Տորոնտո-Երևան
2012

Էդիկ Բաղդասարյան

**Իրանահայ Շամայնքների Ամբողջական
Պատմություն**

10 հատորով

Հատոր 1

**Շայ-Իրանական ռազմաքաղաքական
հարաբերությունները եւ Իրանահայ գաղութների
առաջացումն ու զարգացումը**

Թեհրան-Տորոնտո-Երեւան
2012

Edic Baghdasarian
History of the Armenians in Iran
In 10 Volumes
Volume 1

**History of Armenian –Iranian political and military relations and
establishment of the Armenian colony in Iran**

© Edic Baghdasarian

2012

© Էդիկ Բաղդասարյան

ISBN : 978-0-9880585-9-0

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	7
Թեմայի արդիականությունը	7
Հիմնահարցի ուսումնասիրության աստիճանը	8
Հետազոտության ժամանակագրական շրջանը.....	12
Աղբյուրագիտական հիմքերը	12
Հետազոտության գիտական նորությունը	13
ԻՐԱՆԱՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍԿԶԲԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ԾԱՀԱԲԲԱՅԱՆ ՄԵԾ ԲՈՒՆԱԳԱՂԹԸ 15	
Հայերը եւ Իրանցիները.....	17
ա-Առաջին ապստամբություն	30
բ- Երկրորդ ապստամբություն	33
գ- Երրորդ ապստամբություն	34
դ- Չորրորդ ապստամբություն	35
ե- Հինգերորդ ապստամբություն	37
Հայ-Պարսկական հարաբ. մ.թ. 1-4 դարեր	69
Հայ-Պարսկական հարաբ. մ.թ. 5-7 դարեր	87
Հայ-իրանական վիճակը Արաբական Խալիֆայության ժամանակաշրջանում...	109
Հայ-պարսկական առեւտրական հարաբերությունները 7-9 դդ.	117
Մանիքեական, Պավլիկյան, Բաբեկյան եւ Թոնդրակյան շարժումները	
Հայաստանում եւ Պարսկաստանում	120
Հայ-պարսկական հարաբերությունները 9-11 դդ.	124
գլխավոր առեւտրական ճանապարհները	127
Բագրատունյաց դարաշրջանի հայկական ճանապարհացույցը	128
Հայկական այլ իշխանությունները եւ Պարսկաստանը	129

Ա- Վասպուրականը 9-10-րդ դարերում	129
1- Առաջին Շադդադյանը Դվինում.....	132
2- Սալարյանները եւ Հայաստանը.....	133
3- Ռավվադյանները Հայաստանում	134
4- Մրվանյանները եւ Հայաստանը	134
Սելջուկյան արշավանքները եւ Հայաստանը 11-12 դարերում.....	136
Հայ-իրանական հարաբերությունները Մոնղոլ- թաթարական ժամանակ.....	151
Հայոց գերեվարումը Չոբանյանների եւ Զելաիրյանների ժամանակ	158
Հայ բնակչությունը գերվարությունը Լանկ-Թամուրի արշավանքների շրջանում .	160
Կարա-Կոյունլու եւ Աղ-Կոյունլու թուրքմենները եւ Հայաստանը	163
Մակվի Հայկական իշխանությունը.....	168
Հայ-պարսկական հարաբերությունները 16-18-րդ դարերում	169
Սեֆյան Իրանը եւ Հայաստանը.....	169
Իրանահայ համայնքի զարգացումը Շահ-Աբբասից մինչեւ 18-րդ դարը	179
Շահ-Աբբասյան գաթականության տեղաբաշխումը Պարսկաստանում.....	193
Արեւելյան Հայաստանը Մեծ Բռնագաղթից հետո	212
Հայաստանի եւ Իրանահայերի վիճակը Շահ-Աբբաս Ա-ից հետո	216
Հայ Ազատագրական Պայքար	235
Սեֆյան թագավորության անկումը.....	245
Հայկական Սղնախների պայքարը Սեֆյան Իրանի դեմ.....	257
Ազատագրական կռիվները Սյունիքում եւ Ղարաբաղում.....	263
Սեֆյան Շահ Թահմասբը եւ հայերը	268
Նադիր Շահի գահալալությունը	272

Իրանահայ Պատմություն	5	Հաս. 1
Հայության իրավիճակը Նադիր շահի հաջորդների	300	
Հայկական Պետականության Վերականգնման Ծրագրեր	309	
ա - Ռուսական ծրագրերը եւ իրանահայերի դերը	309	
բ - Հայ պետականության պարսկական ծրագիր.....	320	
գ - Իրանահայ-ինդիկահայ ծրագիր. Հովսեփ Էմին	324	
Քաղաքական իրադարձությունները 18-րդ դարի վերջերին.....	329	
Վարչական-քաղաքական իրավիճակը 19-րդ դարի սկզբում	341	
Թուրքմենշայի հաշտության պայմանագիրը.....	359	
Ինչու հայերը ցանկացան թոթափել պարսկական խանական տիրապետութ.....	362	
Իրանահայության իրավիճակը 19-րդ դարում	365	
Պարսկաստանի սահմանադրական շարժումը եւ իրանահայերը	378	
ԱՌԱԽՋԻՆ ՀԱՄԱՇԽԱՀՐԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.....	394	
ԹԱՎՐԻՋԻ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ԹՐՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՆԵՐԽՈՒԺՄԱՆ ՕՐԵՐԻՆ	400	
ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՊԱՐՍԻԿ ԱԿԱՆԱՏԵՄՆԵՐԸ	407	
ԲԱՔՎԻ ԿՈՄՈՒՆԱՆ, ՆՐԱ ԱՆԿՈՒՄԸ.....	410	
Հայ-իրանական քաղաքական հարաբերությունները 20-րդ դարում	417	
ա - Հայաստանի առաջին Հանրապետությունը եւ Իրանը	417	
բ - Խորհրդային Հայաստանի հռչակումը եւ Իրանը	421	
ՀԱՅ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆՈՒՄ	425	
ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԸ 1920-ԱԿԱՆՆԵՐԻՑ ՀԵՏՈ	435	
1921թ. ՓԵՏՐՎԱՐՅԱՆ ՀԵՂԱՇՐՋՈՒՄԸ.....	447	
ԻՐԱՆԱՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆԸ (1921-1936 թթ.).....	453	

Իրանահայ Պատմություն	6	Հասնր 1
ԻՐԱՆԻ ՌԱԶՄԱԿԱԼՈՒՄԸ ԴԱԾՆԱԿԻՑ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ԵՎ ԻՐԱՆԱՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ.....		461
ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՄԱԾԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.....		465
ՀԱՅ-ԻՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ 1946-1991թթ.		475
ա- Հայրենադարձություն.....		475
բ- Հայ-իրանական հարաբերությունները հետագա ժամանակաշրջանում.....		483
ԻՐԱՆԻ ԹԱԳԱՎՈՐԻ ԱՅՑԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ.....		486
ՀԱՅԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ 1979 ԹՎԱԿԱՆԻ ԻՐԱՆԱԿԱՆ ԻԾԽԱՆԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊԶԵՐՈՒՄ.....		491
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԻՐԱՆԸ.....		498
ՀԱՎԵԼՎԱԾ		503
ՀԱՅԵՐԸ ԻՐԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄ.....		503
ՎԵՐՋ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐԻ.....		516